

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 10

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

TEMURIYLAR DAVRI TARIXIY MANBALARIDA ISLOM

Zubaydullayeva Zarina Baxriddin qizi

Mustaqil tadqiqotchi.

e-mail: zarinazubaydullayeva27@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8794-7319>

Annotatsiya.

Mazkur maqolada Temuriylar davri tarixiy manbalarida islom dinining o'rnini, uning davlat boshqaruvi, ijtimoiy-ma'naviy hayot va madaniy taraqqiyotga ta'siri tahlil qilinadi. XIV–XV asrlarda Movarounnahr va Xuroson hududlarida kechgan siyosiy va madaniy jarayonlar islomiy qadriyatlar bilan uzviy bog'liq holda rivojlangan. Temuriylar davriga oid tarixiy asarlar, tazkiralar, vaqf hujjatlari va me'moriy obidalar haqidagi ma'lumotlar orqali diniy institutlarning jamiyat hayotidagi mavqei yoritiladi. Amir Temur va temuriy hukmdorlar faoliyatida masjid, madrasa, xonaqoh va boshqa diniy-ma'rifiy maskanlarning rivojiga alohida e'tibor qaratilgani tarixiy manbalar asosida ko'rib chiqiladi. Shuningdek, islomiy ta'lim, ilm-fan va tasavvufning rivojlanishi hamda ularning Temuriylar davri madaniy muhitini shakllantirishdagi ahamiyati ochib beriladi. Tadqiqot natijalari mazkur davr tarixini diniy, siyosiy va madaniy jarayonlarning o'zaro aloqadorligi asosida anglash imkonini beradi.

Kalit so'zlar: Temuriylar, islom, Movarounnahr, Xuroson, Amir Temur, tarixiy manbalar, madrasa, masjid, vaqf, tasavvuf, islomiy madaniyat.

ИСЛАМ В ИСТОРИЧЕСКИХ ИСТОЧНИКАХ ПЕРИОДА ТИМУР

Зубайдуллаева Зарина Бахридин кызы

Независимый исследователь.

Аннотация.

В статье анализируются роль ислама в исторических источниках эпохи Тимуридов, его влияние на государственное управление, общественно-духовную жизнь и культурное развитие. Политические и культурные процессы, происходившие в XIV–XV веках на территории Мавераннахра и Хорасана, развивались в тесной взаимосвязи с исламскими ценностями. На основе исторических сочинений, тазкире, вакфных документов и сведений об архитектурных памятниках эпохи Тимуридов раскрывается положение религиозных институтов в общественной жизни. На основании исторических источников рассматривается особое внимание, уделявшееся Амиром Темуrom и тимуридскими правителями развитию мечетей, медресе, ханак и других религиозно-просветительских учреждений. Кроме того, освещаются развитие исламского образования, науки и суфизма, а также их значение в формировании культурной среды эпохи Тимуридов. Результаты исследования позволяют осмыслить историю данного периода через взаимосвязь религиозных, политических и культурных процессов.

Ключевые слова: Тимуриды, ислам, Мавераннахр, Хорасан, Amir Temur, исторические источники, медресе, мечеть, вакф, суфизм, исламская культура.

ISLAM IN HISTORICAL SOURCES OF THE TIMUR ERA

Zubaydullayeva Zarina Baxriddin qizi

Independent Researcher.

Abstract.

This article analyzes the role of Islam as reflected in historical sources of the Timurid era and its influence on state governance, socio-spiritual life, and cultural development. The political and cultural processes that took place in Transoxiana and Khorasan during the 14th–15th centuries developed in close connection with Islamic values. Drawing on historical chronicles, biographical anthologies (tazkiras), waqf documents, and accounts of architectural monuments from the Timurid period, the study examines the position of religious institutions in society. Based on historical sources, particular attention is given to the efforts of Amir Temur and the Timurid rulers to develop mosques, madrasas, khanqahs, and other religious and educational institutions. The article also explores the development of Islamic education, science, and Sufism, highlighting their significance in shaping the cultural environment of the Timurid era. The findings provide an understanding of the history of this period through the interrelationship between religious, political, and cultural processes.

Keywords: Timurids, Islam, Transoxiana, Khorasan, Amir Temur, historical sources,

Kirish. Temuriylar davri Markaziy Osiyo tarixida siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy jarayonlarning jadal rivojlangan muhim tarixiy bosqichlaridan biri hisoblanadi. XIV asrning ikkinchi yarmidan XV asr oxirigacha davom etgan ushbu davrda Movarounnahr va Xuroson hududlarida markazlashgan davlat boshqaruvi shakllanib, ilm-fan, ta'lim, me'morchilik, adabiyot va san'at taraqqiyoti uchun muayyan shart-sharoitlar yuzaga kelgan. Mazkur jarayonlarni o'rganishda diniy dunyoqarash va, xususan, islom omilining o'rnini aniqlash alohida ilmiy ahamiyatga ega. Chunki islom nafaqat diniy e'tiqod tizimi, balki o'sha davr jamiyatining ma'naviy hayoti, ta'lim-tarbiyasi, huquqiy qarashlari, ilmiy faoliyati va madaniy munosabatlariga ta'sir ko'rsatgan muhim ijtimoiy institutlardan biri bo'lgan.

Temuriylar davriga oid tarixiy manbalar ushbu jarayonlarni o'rganish uchun muhim ilmiy asos vazifasini bajaradi. Solnomalar, tarixiy-biografik asarlar, tazkiralalar, vaqf hujjatlari, diniy-ilmiy risolalar hamda me'moriy yodgorliklar bilan bog'liq ma'lumotlarda o'sha davrning diniy hayoti haqida turli ma'lumotlar uchraydi. Ayniqsa, hukmdorlarning masjid va madrasalar qurilishiga e'tibori, diniy ulamolar va tasavvuf namoyandalari bilan munosabatlari, ilmiy-ma'rifiy muassasalarning faoliyati islomning jamiyat hayotidagi mavqeyini aniqlash imkonini beradi.

Amir Temur va uning avlodlari hukmronligi davrida Samarqand, Hirot, Buxoro, Shahrisabz va boshqa shaharlarda ko'plab me'moriy majmualar, masjidlar, madrasalar va xonaqohlarning barpo etilishi diniy-ma'rifiy muhitning rivojlanishiga xizmat qilgan. Shu bilan birga, temuriylar davrida diniy bilimlar bilan bir qatorda matematika, astronomiya, tibbiyot, falsafa, tarix va adabiyot kabi fanlarning rivoj topgani islom olamidagi ilmiy an'analar bilan mahalliy ilmiy maktablarning o'zaro aloqadorligini ko'rsatadi. Mirzo Ulug'bek davrida Samarqandning ilmiy markaz sifatida yuksalishi ham ushbu davrning intellektual salohiyatini namoyon etuvchi muhim tarixiy hodisalardan biridir [2; 160-b.].

Mavzuni o'rganishda tarixiy manbalarning mazmunini faqat diniy nuqtayi nazardan emas, balki ularni yaratilgan davrning siyosiy va ijtimoiy sharoiti bilan bog'liq holda tahlil qilish muhimdir. Chunki manbalarda hukmdorlarning diniy siyosati, ulamolarning jamiyatdagi mavqeyi, tasavvuf tariqatlarining ta'siri va diniy ta'limning rivojlanishi turlicha aks ettirilgan. Shu sababli manbalarni qiyosiy o'rganish orqali Temuriylar davrida islomning davlat va jamiyat hayotidagi haqiqiy o'rnini yanada chuqurroq ochib berish mumkin.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi Temuriylar davriga oid tarixiy manbalarda islomning aks etish xususiyatlarini tahlil qilish, diniy qadriyatlarining siyosiy, ijtimoiy va madaniy jarayonlar bilan o'zaro bog'liqligini yoritish hamda ushbu davrning ma'naviy merosini tarixiy manbalar asosida baholashdan iborat. Tadqiqot mavzuni kompleks yondashuv asosida o'rganish orqali Temuriylar davri tarixining diniy-ma'naviy jihatlarini yanada chuqurroq anglashga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADDIQOT METODOLOGIYASI

Temuriylar davrida islomning siyosiy, ijtimoiy va ma'naviy hayotdagi o'rnini o'rganishda ushbu davrning yozma tarixiy manbalari alohida ahamiyatga ega. Mazkur manbalar orasida Sharafiddin Ali Yazdiyning "Zafarnoma" asari muhim o'rin tutadi. Asarda Amir Temurning harbiy-siyosiy faoliyati bilan bir qatorda, uning diniy qarashlari, ulamolar va shayxlarga munosabati, masjid, madrasa va boshqa diniy-ma'rifiy inshootlarga e'tibori haqida ma'lumotlar uchraydi. Shuningdek, muallif Amir Temur faoliyatini o'z davrining islomiy siyosiy va axloqiy qarashlari bilan bog'liq holda tasvirlaydi [1; 352-b.].

Nizomiddin Shomiyning "Zafarnoma"si ham mavzuni tadqiq etishda muhim birlamchi manbalardan biridir. Ushbu asarda Temurning davlat boshqaruvi va siyosiy faoliyati bilan bog'liq voqealar yoritilib, hukmdorning diniy arboblari bilan munosabatlari ham aks ettiriladi [2; 160-b.]. Mazkur manba Temuriylar davrining dastlabki bosqichida davlat va din munosabatlarini o'rganish imkonini beradi.

Temuriylar davrining ijtimoiy-ma'naviy muhitini tadqiq qilishda Ibn Arabshohning "Ajoib al-maqdur fi tarixi Taymur" asari ham katta ilmiy ahamiyatga ega. Muallif Amir Temur faoliyatiga nisbatan tanqidiy munosabatda bo'lganligi sababli uning ma'lumotlarini boshqa manbalar bilan qiyoslash zarur. Shu jihatdan mazkur asar Temur shaxsiga doir turli tarixiy qarashlarni solishtirish imkonini beradi [3; 368-b.].

Temuriylar davrining keyingi bosqichini o'rganishda Abdurazzoq Samarqandiyning "Matla' as-sa'dayn va majma' al-bahrayn" asari muhim manba hisoblanadi. Unda Shohrux va Ulug'bek davridagi siyosiy jarayonlar, davlat boshqaruvi, ilmiy-madaniy muhit hamda diniy arboblarning jamiyatdagi mavqeyi haqida ma'lumotlar mavjud [4; 288-b.]. Alisher Navoiyning "Majolis un-nafois" asari esa XV asr Hirot madaniy muhitini, olimlar, shoirlar va ma'rifat ahli faoliyatini o'rganishda muhim manba sifatida xizmat qiladi [5; 96-b.].

Zamonaviy tadqiqotlarda ham Temuriylar davrining diniy va madaniy muhiti keng o'rganilgan. Beatrice Forbes Manzning "The Rise and Rule of Tamerlane" asarida Temur davlatining siyosiy tuzilishi va boshqaruv xususiyatlari tahlil qilinib, hukmdorning legitimligi va siyosiy faoliyatida diniy omilning o'rnini ham ko'rib chiqiladi [6; 56-b.]. Maria Eva Subtelny esa Temuriylar davrining siyosiy, iqtisodiy va madaniy jarayonlarini kompleks ravishda o'rganib, ayniqsa, Hirotning temuriylar davridagi madaniy markaz sifatidagi rivojlanishiga e'tibor qaratadi [7; 96-b.].

Tadqiqot metodologiyasining asosini tarixiylik, xolislik, qiyosiy-tarixiy tahlil, manbashunoslik va tizimli yondashuv tamoyillari tashkil etadi. Dastlab tarixiy manbalarning yaratilish sharoiti, muallifi va maqsadi aniqlanadi. Keyinchalik manbalardagi islom, diniy institutlar, ulamolar, tasavvuf, masjid va madrasalar bilan bog'liq ma'lumotlar ajratib olinib, o'zaro qiyoslanadi. Bir-biridan farq qiluvchi ma'lumotlar manbaning mualliflik pozitsiyasi va tarixiy sharoitidan kelib chiqib tahlil qilinadi. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlar esa birlamchi manbalardagi ma'lumotlarni ilmiy jihatdan izohlash va umumlashtirish uchun qo'llanadi. Shu metodologik yondashuv Temuriylar davrida islomning davlat, jamiyat, ta'lim va madaniyat rivojida o'rnini kompleks ravishda ochib berishga imkon beradi.

MUHOKAMA

Temuriylar davri tarixiy manbalarida Islomning aks etishini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, mazkur davrda din

jamiyat hayotining faqat e'tiqodiy sohasi bilan cheklanib qolmagan. Islom davlat boshqaruvi, ta'lim, ilm-fan, axloqiy tarbiya, xayriya faoliyati va shahar madaniyatining shakllanishi bilan bevosita bog'liq bo'lgan. Biroq tarixiy manbalarni tahlil qilishda Temuriylar siyosatini faqat diniy omil bilan izohlash biryoqlama xulosalarga olib kelishi mumkin. Chunki davlat manfaatlar, siyosiy barqarorlik, iqtisodiy imkoniyatlar va hukmdorlarning shaxsiy siyosiy strategiyasi ham diniy institutlarning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatgan [6; 56-b.].

Nizomiddin Shomiy va Sharafiddin Ali Yazdiy asarlarida Amir Temurning davlat faoliyati ko'pincha islomiy qadriyatlar va hukmdorlik mas'uliyati tushunchalari bilan bog'langan holda tasvirlanadi. Ushbu manbalarda ulamolar, shayxlar va diniy arboblarga hurmat ko'rsatish hukmdorning ijtimoiy-siyosiy mavqeyini mustahkamlovchi omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, bu asarlar hukmdor saroyiga yaqin muhitda yaratilgani sababli ulardagi ma'lumotlarni mutlaq xolis tarixiy tasvir sifatida qabul qilish to'g'ri emas. Manbalarning mualliflik pozitsiyasi, siyosiy buyurtma va davr mafkurasi hisobga olinishi lozim.

Ibn Arabshohning Amir Temur faoliyatiga nisbatan ancha tanqidiy yondashuvi esa tarixiy voqealarni boshqa nuqtayi nazardan ko'rish imkonini beradi. Uning ma'lumotlari Shomiy va Yazdiy asarlaridagi tasvirlar bilan qiyoslanganda Temur shaxsining diniy qiyofasi va siyosiy faoliyatiga oid qarashlarning bir xil bo'lmaganini ko'rsatadi. Demak, Temuriylar tarixini o'rganishda bir nechta manbalarni o'zaro solishtirish ilmiy xulosaning ishonchligini oshiradi.

Temuriylar davrida Islomning ta'lim va ilm-fan bilan munosabati ham alohida e'tiborga loyiq. Masjid va madrasalar nafaqat diniy bilimlarni beruvchi muassasalar, balki ilmiy va ma'rifiy faoliyat markazlari sifatida ham faoliyat yuritgan. Keyinchalik Mirzo Ulug'bek davrida Samarqandda astronomiya va matematika kabi fanlarning yuksalishi diniy ta'lim bilan dunyoviy ilm o'rtasida mutlaq qarama-qarshilik bo'lmaganini ko'rsatadi. Aksincha, o'sha davr ilmiy muhitida turli bilim sohalari o'zaro aloqada rivojlangan.

Temuriylar davrining ma'naviy muhitini tushunishda tasavvuf omilini ham chetlab o'tib bo'lmaydi. Tasavvuf namoyandalari jamiyatning axloqiy-ma'naviy hayotida muhim mavqega ega bo'lgan. Hukmdorlar va tasavvuf ahli o'rtasidagi munosabatlar esa siyosiy hokimiyat va diniy-ma'naviy nufuzning o'zaro ta'sirini namoyon etadi. Bu holat Islomning Temuriylar davridagi rolini faqat masjid va madrasalar faoliyati bilan cheklamasdan, kengroq ijtimoiy-madaniy jarayon sifatida baholash zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, tarixiy manbalar tahlili Temuriylar davrida Islom siyosiy hokimiyatni legitimlashtirish, jamiyatning ma'naviy asoslarini mustahkamlash, ta'lim va ilm-fan rivojini qo'llab-quvvatlash hamda madaniy muhitni shakllantirishda muhim omil bo'lganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, manbalardagi qarashlarning xilma-xilligi ushbu davr diniy hayotini bir yo'nalishda emas, balki siyosiy, ijtimoiy va madaniy jarayonlar bilan uzviy bog'liq holda tadqiq etish zarurligini tasdiqlaydi.

NATIJALAR

Temuriylar davriga oid tarixiy manbalarni tahlil qilish natijasida Islom dini XIV–XV asrlarda Movarounnahr va Xuroson hududlarining siyosiy, ijtimoiy va ma'naviy hayotida muhim omillardan biri bo'lganligi aniqlandi. Manbalardagi ma'lumotlar Islomning mazkur davrda faqat diniy e'tiqod shakli sifatida emas, balki ta'lim, ilm-fan, me'morchilik, xayriya va ijtimoiy munosabatlar bilan bog'liq keng qamrovli hodisa sifatida namoyon bo'lganini ko'rsatadi.

Birinchidan, Amir Temur davrida diniy-ma'rifiy muassasalarning rivojlanganligi bilan bog'liq. Tarixiy ma'lumotlarga ko'ra, Samarqand va boshqa shaharlarda masjid, madrasa, xonaqoh hamda maqbaralar qurilishiga katta e'tibor berilgan. Masalan, Samarqanddagi Bibixonim masjidi XIV asr oxiri – XV asr boshlarida bunyod etilgan yirik me'moriy majmualardan biri bo'lib, uning qurilishi hukmdorlik homiyligi, diniy me'morchilik va shahar madaniyatining o'zaro bog'liqligini ko'rsatadi. Bu kabi inshootlar diniy vazifadan tashqari, shaharning ijtimoiy va madaniy hayotida ham muhim markaz vazifasini bajargan.

Ikkinchidan, Islom va ilm-fan o'rtasidagi munosabatning Temuriylar davrida o'ziga xos xususiyatga ega bo'lganini ko'rsatadi. Ayniqsa, Mirzo Ulug'bek davrida Samarqandda madrasa va ilmiy markazlarning rivojlanishi bunga yaqqol misoldir. 1417–1420-yillarda Samarqandda Ulug'bek madrasasining barpo etilishi ta'lim tizimining rivojlanishida muhim qadam bo'lgan. Mazkur muassasada diniy fanlar bilan bir qatorda matematika, astronomiya va boshqa ilmiy yo'nalishlarning o'qitilishi o'sha davrda ilmiy bilimga bo'lgan e'tibor keng ekanligini ko'rsatadi. Keyinchalik Samarqand rasadxonasining faoliyati ham Temuriylar davrida ilm-fanga berilgan yuksak ahamiyatning amaliy ifodasiga aylandi.

Uchinchidan, diniy arboblari va tasavvuf vakillarining jamiyatdagi mavqeyi bilan bog'liq. Temuriylar davrida ulamolar, shayxlar va so'fiylarning ma'naviy nufuzi yuqori bo'lgan. Ularning hukmdorlar bilan aloqalari diniy qadriyatlarning siyosiy va ijtimoiy hayotga ta'sirini kuchaytirgan. Masalan, Hirotning XV asrdagi madaniy muhitida diniy bilim, tasavvuf, adabiyot va san'at vakillari bir-biri bilan chambarchas aloqada faoliyat olib borgan.

To'rtinchidan, vaqf institutining diniy va ijtimoiy hayotdagi ahamiyati bilan izohlanadi. Vaqf mulklari orqali masjidlar, madrasalar, xonaqohlar va boshqa jamoat muassasalarining faoliyatini moddiy ta'minlash imkoniyati yaratilgan. Bu holat Islomning jamiyatdagi amaliy vazifalaridan biri xayriya va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimini shakllantirish bilan bog'liq bo'lganini ko'rsatadi.

Beshinchidan, tarixiy manbalarning o'zaro qiyosiy tahlili orqali aniqlandi. Nizomiddin Shomiy va Sharafiddin Ali Yazdiy Amir Temur faoliyatini ko'proq ijobiy va hukmdorlik nuqtayi nazaridan tasvirlagan bo'lsa, Ibn Arabshoh uning faoliyatiga tanqidiyroq munosabat bildiradi. Shu sababli Temuriylar davridagi Islom masalasini o'rganishda faqat bitta manbaga tayanish emas, balki turli mualliflarning qarashlarini qiyoslash muhim ilmiy natijaga olib keladi.

Temuriylar davrida Islom dini davlat boshqaruvi, ta'lim, ilm-fan, me'morchilik, xayriya va ma'naviy hayot bilan uzviy bog'langanini ko'rsatdi. Islomiy qadriyatlar davrning ilmiy va madaniy taraqqiyotiga to'siq bo'lishdan ko'ra, muayyan tarixiy sharoitlarda uning rivojlanishi uchun ma'naviy va institutsional zamin yaratgan.

XULOSA

Temuriylar davri tarixiy manbalarida Islom masalasini o'rganish XIV–XV asrlarda Movarounnahr va Xuroson hududlarida shakllangan siyosiy, ijtimoiy va ma'naviy jarayonlarni yanada chuqurroq anglash imkonini beradi. Tadqiqot davomida tahlil qilingan tarixiy manbalar mazkur davrda Islom dini jamiyat hayotining turli sohalar bilan uzviy bog'liq bo'lganini ko'rsatdi. Islom o'sha davr kishilarining dunyoqarashi va axloqiy qarashlarini shakllantirish bilan birga, davlat boshqaruvi, ta'lim, ilm-fan, me'morchilik va xayriya munosabatlarining rivojlanishida ham muhim omillardan biri sifatida namoyon bo'lgan.

Tarixiy manbalarni o'rganish natijasida Amir Temur va temuriy hukmdorlar faoliyatida diniy qadriyatlarining alohida o'rin tutgani aniqlandi. Masjid, madrasa, xonaqoh va maqbaralarning bunyod etilishi nafaqat diniy ehtiyojlarni qondirish, balki shaharlarning ijtimoiy-madaniy qiyofasini shakllantirishga ham xizmat qilgan. Samarqand va Hirot kabi shaharlarda yaratilgan me'moriy majmualar mazkur jarayonning yorqin namunasidir. Diniy inshootlar atrofida ta'lim, ilmiy muloqot va ma'naviy faoliyatning rivojlanishi ularning jamiyat hayotidagi funksiyasi keng bo'lganini ko'rsatadi.

Temuriylar davrining muhim xususiyatlaridan biri Islomiy ta'lim bilan ilmiy bilimlarning bir muhitda rivojlanganidir. Ayniqsa, Mirzo Ulug'bek davrida Samarqandning yirik ilmiy markazga aylanishi bu fikrni tasdiqlaydi. Ulug'bek madrasasida diniy fanlar bilan bir qatorda matematika, astronomiya va boshqa fanlarning o'qitilishi o'sha davr ta'lim tizimining ko'p yo'nalishli xususiyatini namoyon etadi. Samarqand rasadxonasining tashkil etilishi esa ilmiy tafakkurning yuqori darajada rivojlanganidan dalolat beradi. Shunday qilib, Temuriylar davri misolida diniy va ilmiy bilimlar o'rtasidagi munosabatni faqat qarama-qarshilik asosida talqin qilish tarixiy haqiqatni to'liq aks ettirmaydi.

Tasavvuf va diniy ulamolarning jamiyatdagi mavqeyi ham muhim ekanligi aniqlandi. Ulamolar va shayxlar nafaqat diniy bilimlarni tarqatish, balki aholining axloqiy-ma'naviy tarbiyasida ham faol ishtirok etgan. Hukmdorlar bilan diniy-ma'rifiy doira vakillari o'rtasidagi munosabatlar esa siyosiy hokimiyat va ma'naviy nufuzning o'zaro ta'sirini ko'rsatadi. Vaqf tizimi esa diniy va ta'lim muassasalarining iqtisodiy asoslarini mustahkamlashda muhim vosita bo'lib xizmat qilgan.

Shuningdek, tadqiqot tarixiy manbalarni tanqidiy va qiyosiy o'rganish zarurligini ko'rsatdi. Nizomiddin Shomiy, Sharafiddin Ali Yazdiy, Ibn Arabshoh va Abdurazzoq Samarqandiy kabi mualliflarning asarlarida Temuriylar davriga oid voqealar turli nuqtayi nazardan yoritilgan. Shu bois mazkur manbalarni bir-biri bilan qiyoslash, muallifning tarixiy muhiti va pozitsiyasini hisobga olish ilmiy xulosalarning xolisligini ta'minlaydi.

Xulosa sifatida aytganda, Temuriylar davrida Islom dini jamiyatning ma'naviy hayotini belgilovchi omil bo'lish bilan birga, ta'lim, ilm-fan, me'morchilik va ijtimoiy munosabatlarining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatgan murakkab tarixiy hodisa sifatida namoyon bo'lgan. Ushbu davrning diniy-ma'naviy merosini chuqur o'rganish bugungi kunda Markaziy Osiyoning tarixiy va madaniy taraqqiyotini anglash, milliy ilmiy merosning ahamiyatini baholash hamda tarixiy jarayonlarga xolis yondashuvni shakllantirish uchun muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ahmedov B. O'zbekiston tarixi manbalari (qadimgi zamon va o'rta asrlar): o'quv qo'llanma. – Toshkent: O'qituvchi, 2001. – 352 b. – ISBN: 5-645-03607-7. URL: <https://cspu.uz/ahmedov-b-ozbekiston-tarixi-manbalari-t-oqituvchi-2001>
2. Ahmedov B. Amir Temur. – Toshkent: Fan, 2015. – 160 b.
3. Azamat Ziyo. O'zbek davlatchiligi tarixi: eng qadimgi davrdan Rossiya bosqiniga qadar. – Toshkent: Sharq, 2001. – 368 b. URL: <https://kutubxona.ubsu.uz/book/67c18ddb51fe4ecb7ed6ba51>
4. Bo'riyev O. Temuriylar davri yozma manbalarida Markaziy Osiyo tarixiy geografiyasi: monografiya. – Toshkent: Mumtoz so'z, 2017. – 360 b. – ISBN: 978-9943-47-18-2-5. URL: <https://www.library.dtpi.uz/uz/adabiyotlar/monografiya/temuriylar-davri-yozma-manbalarida-markaziy-osiyo-tarixiy-geografiyasi>
5. Muhammadjonov A. Amir Temur va Temuriylar davri. – Toshkent: Fan, 2016. – 96 b.
6. Mo'minov I. Amir Temurning O'rta Osiyo xalqlari tarixida tutgan o'rni va roli. – Toshkent: Fan, 2023. – 56 b.
7. O'rinboyev A. Abdurazzoq Samarqandiyning Hindiston safarnomasi. – Toshkent, 2020. – 96 b.